

**EGZAMIN MATURALNY
W ROKU SZKOLNYM 2014/2015**

**FORMUŁA DO 2014
(„STARA MATURA”)**

**JĘZYK POLSKI
POZIOM ROZSZERZONY**

**ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ
ARKUSZ MPO-R1**

MAJ 2015

Tworzenie informacji	Napisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu.
----------------------	---

Temat 1. Artysta i jego Muza. Zinterpretuj podany fragment powieści Michaiła Bulhakowa *Mistrz i Małgorzata*, zwracając uwagę na kreacje bohaterów, sposób przedstawienia miłości oraz rolę wątku miłosnego w utworze.

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 26 punktów)

	Punktacja
<p>1. Wstępne rozpoznanie fragmentów, np.:</p> <p>a. opowieść mistrza; konwencja wspomnienia, b. sytuacja w szpitalu psychiatrycznym (spotkanie dwóch pacjentów – literatów), c. czas i miejsce akcji: Związek Radziecki w latach 30. XX w., d. temat: opowieść o miłości i tworzeniu.</p>	0–2
<p>2. Kreacja mistrza, np.:</p> <p>a. pisarz tworzący powieść o Piłacie i Jezusie, b. owładnięty pasją tworzenia, c. oczekujący na miłość życia, d. nieszczęśliwy w poprzednich związkach z kobietami, e. poszukujący celu w życiu, f. uciekający od życia w twórczość, poszukujący azylu, g. nonkonformista (konflikt z cenzurą), h. samotnik, i. bliski załamania nerwowego.</p>	0–4
<p>3. Kreacja Małgorzaty, np.:</p> <p>a. związana z niekochanym mężczyzną, b. nieszczęśliwa, smutna, c. oczekująca na miłość życia, d. piękna, e. samotna, f. dobra, wrażliwa, kochająca kwiaty, g. gotowa do poświęcenia się dla ukochanego mistrza, h. wielbiąca talent mistrza, i. dzieląca z nim pasję tworzenia, wspierająca go w trudnych chwilach, j. <i>w dalszej akcji</i>: demoniczna, groźna, silna.</p>	0–4
<p>4. Sposób przedstawienia miłości, np.:</p> <p>a. wykorzystanie toposu kochanków tragicznych, b. przypadkowe spotkanie, c. miłość jako znak losu, d. miłość przeciw światu, e. braterstwo dusz kochanków (magia miłości), f. miłość jako sens życia, g. miłość jako siła kosmiczna, h. miłość jako ocalenie od samotności, cierpienia, lęku, i. miłość jako inspiracja tworzenia,</p>	0–7

- j. wspierająca rola miłości w świecie zniewolonych umysłów,
- k. reinterpretacja toposu (miłość wartością wspieraną nie tylko przez Boga).

5. Rola wątku miłosnego w utworze, np.: **0–4**

- a. łącznik tematów i innych wątków,
- b. uwypuklenie cech świata realnego (rzeczywistości w państwie komunistycznym),
- c. wprowadzenie płaszczyzny fantastycznej (Małgorzata na balu u Wolanda),
- d. ukazanie niszczącego wpływu systemu totalitarnego na jednostkę (tragizm historii mistrza i Małgorzaty),
- e. ukazanie siły uczucia i poświęcenia w imię miłości (oddanie Małgorzaty dla mistrza, porzucenie męża, pakt z Wolandem),
- f. wprowadzenie metafizycznego wymiaru miłości jako oręża walki dobra ze złem.

6. Konteksty interpretacyjne. **0–2**

7. Podsumowanie **0–3**

pełne, np.: dostrzeżenie ocalającej roli miłości w świecie zdominowanym przez zło (wymiar metafizyczny); dostrzeżenie w kreacji bohaterów realizacji toposu kochanków; wskazanie na kontekst polityczny wątku; (3)

częściowe, np.: dostrzeżenie ocalającej roli miłości w świecie zdominowanym przez zło (wymiar metafizyczny); dostrzeżenie w kreacji bohaterów realizacji toposu kochanków; (2)

próba podsumowania, np.: dostrzeżenie ocalającej roli miłości w świecie zdominowanym przez zło (wymiar metafizyczny) lub dostrzeżenie w kreacji bohaterów realizacji toposu kochanków. (1)

Temat 2. **Dokonaj interpretacji porównawczej utworu Stanisława Trembeckiego *Wilk i baranek* i utworu Zbigniewa Herberta *Wilk i owieczka*. Zwróć uwagę na funkcję zastosowanej w obu utworach ironii i sposób potraktowania konwencji literackiej w tekście współczesnego poety.**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 26 punktów)

	Punktacja
1. Zasada zestawienia tekstów, np.:	0–3
a. podobieństwo sytuacji,	
b. sentencja / morał (pouczenie) i ilustracja sentencji (zasada kompozycyjna),	
c. narracyjność, (dramatyzm; konflikt racji),	
d. kontrastowość jako zasada budowy obu tekstów,	
e. alegoryczność (symboliczność, ponadczasowość, paraboliczność),	
f. gra z konwencjami (stylem).	
<i>Wilk i baranek</i>	
2. Baranek, np.:	0–2
a. młody, łagodny (ufny), niewinny, słaby,	
b. przeciwstawia się wilkowi,	
c. próbuje przekonać wilka do zmiany zachowania,	
d. dowodzi swoich racji w oparciu o prawdę,	
e. posługuje się uporządkowaną argumentacją.	
3. Wilk, np.:	0–2
a. przywłaszcza wszystko (rości prawo do władzy nad wszystkim),	
b. opowiada się po stronie zła,	
c. szuka pretekstu do napadu,	
d. pogardza barankiem (czyjaś „słabością”),	
e. używa przemocy (nie znosi sprzeciwu),	
f. dowodzi swoich racji w oparciu o kłamstwo,	
g. nie słucha innych (sam dla siebie jest sędzią).	
4. Ironia i jej funkcje, np.:	0–4
<i>przejawy ironii</i>	
a. opozycja pomiędzy sentencją a przesłaniem bajki,	
b. nieuchronność triumfu siły nad prawdą i sprawiedliwością,	
c. sprzeczność pomiędzy istotą rzeczy a jej nazwaniem (np. baranek jako mąciiciel),	
d. stylistyczna niespójność (wypowiedź wilka utrzymana jest w stylu wysokim i niskim),	
<i>funkcje ironii</i>	
e. porządek ludzkiego świata bywa odwróceniem porządku moralnego,	
f. dobro jest traktowane jako słabość,	
g. miarą wartości człowieka jest siła (wynikająca z zajmowanej pozycji),	
h. w ludzkie działanie wpisana jest przemoc,	
i. szlachetność nie ocala przed nikczemnością.	

*Wilk i owieczka***5. Wilk np.:** 0–2

- a. znudzony,
- b. nie przyznaje się do stosowania przemocy (chce uchodzić za kogoś dobrego),
- c. przyczyn swojego zachowania upatruje w konwencji (czuje się ofiarą losu),
- d. przedstawia siebie jako miłośnika piękna,
- e. deklaruje przyjaźń (życzliwy; żąda wyrozumiałości od swojej ofiary).

6. Owieczka, np.: 0–2

- a. ofiara (uległa, naiwna),
- b. nie czuje nienawiści do wilka (nie oskarża go),
- c. jest unижona wobec wilka (traktuje go z szacunkiem),
- d. próbuje zdemaskować jego kłamstwa (polemizuje z wilkiem).

7. Ironia i jej funkcje, np.:*przejawy ironii*

- a. przedstawienie zła jako dobra, a dobra jako głupoty,
- b. łagodny język wilka nie przystaje do jego zachowania (cynizm, hipokryzja),

funkcje ironii

- c. ukazanie różnicy pomiędzy światem współczesnym i tradycyjnym (zerwania więzi),
- d. w świecie współczesnym istnieje chaos etyczny,
- e. podkreślenie, że ludzka wiedza o świecie i człowieku jest płytka,
- f. we współczesnym świecie więcej uwagi poświęca się złu niż dobru,
- g. zło współcześnie nie jest napiętnowane.

8. Sposób potraktowania konwencji literackiej, np.: 0–4

- a. odwrócenie alegorycznego znaczenia wilka i owieczki,
- b. ocena roli literatury w kształtowaniu postaw etycznych,
- c. zmiana roli (pozycji) narratora w bajce,
- d. przewrotność morału,
- e. aktualizowanie wzorców literackich.

9. Podsumowanie 0–3

pełne, np.: dostrzeżenie, że bajka Trembeckiego mieści się w konwencji bajki, a bajka Herberta zrywa z konwencją tego gatunku; dostrzeżenie różnic w rodzaju i funkcji zastosowanej w obu utworach ironii; przedstawienie moralnej wymowy porównywanych tekstów. (3)

częściowe, np.: dostrzeżenie, że bajka Trembeckiego mieści się w konwencji bajki, a bajka Herberta zrywa z konwencją tego gatunku; przedstawienie moralnej wymowy porównywanych tekstów. (2)

próba podsumowania, np.: dostrzeżenie, że bajka Trembeckiego mieści się w konwencji bajki, a bajka Herberta zrywa z konwencją bajki lub przedstawienie moralnej wymowy porównywanych tekstów. (1)

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 2 punkty)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 2 p.
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części. 1 p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 2 punkty)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 2 p.
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka. 1 p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 8 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia, fleksja, 8 p.
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, 6 p.
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia, 4 p.
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych, 2 p.
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych. 1 p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 2 punkty)

- bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy), 2 p.
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); na ogół poprawna interpunkcja. 1 p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY 0–4